

ROGALAND
BONDELAG

Årsmelding 2021

Kjære medlemmer og gode kollegaer

Vi legger bak oss nok eit spennande år som må eg innrømme har tatt nokon uventa krumsspring på mange område, frå fuglefluensautbrot på Jæren til ekstrem kostnadsauke for næringa.

Først og fremst er eg i skrivande stund utroleg lei av korona. Her har to ungar testa positivt og vi sitter i karantene. Så sjølv om livet på garden går som normalt er det stusseleg å ikkje få treffen folk.

Eg vil tru eg ikkje er aleine om å sakne dette. Vi manglar mange av dei vante møteplassane. La oss håpe 2022 blir normalt i så måte.

2021 som vi nå legger bak oss har hatt sine opp- og nedturar. Som næring har vi framleis jobben og tatt vårt ansvar som ei samfunnskritisk næring. Vi har produsert og levert mat til folket. I vårt fylke var det nesten ikkje fråfall av bønder som søkte tilskot i 2021 kontra 2020. Korleis det vil sjå ut framover vil dei neste månadane avgjer. Vi er inne i ei tid der dei fleste av våre innsatsfaktorar er i vill kostnadsgalopp, og det vil være avgjerande for botnlinja vår å få til gode, kloke ordningar, og eit ekstremt godt jordbruksoppgjer for at vi skal finne det interessant å framleis produsere mat.

Jærlaga var tidleg på banen og sende inn forslag til årsmøte 2021 om ei endring i talla frå budsjettet. Først og fremst kapitalavkastinga, men òg jord og kvotelei. Ting balla på seg, fleire fylkeslag fekk inn tilsvarande innspel, og dette førte til eit sterkt årsmøtevedtak med inntekt i fokus. Kontakt en leiaren i Jærlaga fekk med andre i sitt

Marit Epletveit med bygda Gjesdal i bakgrunnen.

arbeid førte også til at Bondeopprøret såg dagens lys. Eit sterkt engasjement som har vore med å både utfordra og pusha oss som lag, utfordra politikarane og bevisstgjort bønder.

Etter eit år med koronadugnad var det i vår ei enorm forventing til jordbruksoppgjeren. Mange har over tid kjent på ein krevjande økonomi og lønsemd i produksjonen. Frustrasjonen i næringa og eit lågt tilbod frå staten gjorde til at det var rett å bryte i år. Her vil eg takke alle som var med å markerte brotet. Ved eit brot er det viktig å vise fram norsk landbruk sin betydning for landet. Kva

er det staten ikkje vil betale for i framtida. Alle lokallag bidrog med å sette ut rundballar på alle rådhus i fylket, og vi fekk på ein god måte markert kva ordførarar som skulle skamme seg og kven vi trengte hjelp frå.

Som bondelag er det viktig for meg å understreke at vi skal være partipolitisk nøytrale, men næringspolitisk aktive. Det er politikken som avgjer kva rammevilkår vi som bønder får. Det er her vi må påverke for å oppnå gode resultat. Eg vil og sei det er vår oppgåve å formidle til politikarane korleis livet som bonde er, kor skoen trykker og kva utfordringar vi står i.

Landet har fått ei ny regjering, og det er gledeleg at Hurdalserklæringa innehelder fleire lovnader for norsk landbruk enn vi såg med sist regjering.

Vi har fått på plass tilleggsforhandlingar i haust og kompensasjon for straum. Vi og norsk næringsliv står likevel overfor ein enorm kostnadsgalopp som må handterast framover.

Norsk matproduksjon er viktig, staten har satt som mål å nå 50 % sjølvforsyning på norske ressursar. Då må dei legge til rette for nettopp det. Sikre at vi kan og vil produsere meir mat til det norske folk.

Og vi må spele dei gode. Med store lovnader om inntekt på nivå med andre, er der ein viss forventing der ute. For at vi ikkje skal gå rett over i neste grøft som heiter overproduksjon, må vi i fellesskap samtale og komme fram til gode løysingar.

Bruk moglegheita di via ditt lokallag, eller ta kontakt rett med oss i fylkesstyret.

Beste helsing frå Marit Epletveit
Fylkesleiar Rogaland Bondelag

Sjekk dine medlemsfordeler

Som bondelagsmedlem har du gode medlemsfordeler på bank og forsikring i Landkreditt.

Du får blant annet markedets aller beste priser på våre personforsikringer, gebyrfritt bankkort, lånet Bondelagets boligstart og spareprodukter med gode priser.

Sjekk mer på:
Landkreditt.no/bondelaget

Best på
landbruk!

Det politiske året 2021

Sei kva ein vil om det jordbrukspolitiske året 2021, men kjedeleg var det ikkje. I år har me komme oss igjennom etter eitt uføreseieleg coronaår, handelsavtaler med Storbritannia, brot i jordbruksforhandlingane, galopperande prisvekst, tilleggsforhandlingar og eitt regjeringsskifte. For å nemne noko.

Brot i jordbruksforhandlingane

Vinteren og våren '21 var prega av inntektsdebatten, initiert av blant anna #bondeopprør21. Rekneskapstala viste ein flat inntektsvekst mellom 2015-2019, der kostnadsvekst hadde slukt dei framforhandla inntektsmoglegheitene. Kjennelsen om at me var, og er, i ein skjebnetid for landbruket sprette seg ut frå næringa og inn til politikarar og folket. Forventingane til årets jordbruksforhandlingar var svært store, og skuffelsen var reell når staten la fram eit tilbod som var langt unna det jordbruket trengte. Brotet kom kort tid etterpå, då det ikkje var noko å forhandle på. Og når brotsmeldinga kom frå Noregs Bondelag, var medlemmane og lokallaga raske med aksjonane. Det var gode og synlege aksjonar av ymse sort i heile fylket – og landet forvrig. Plakatar vart hengt opp, politikarar invitert på bondefrie frukostar, traktorar køyrd og tuta, protestar i rundkjøringar, rundballar plassert framføre rådhus, og mykje anna. Det vart ikkje lagt noko i mellom i vårt bodskap om ein sårt trengt inntektsauke og utjamning. Tusen takk til alle som bidrog!

Valkamp og regjeringskifte

Sommar og haust var prega av Stortingsvalet. Me har jamleg møter med politikarane av samlede partier, men når valkampen kjem vert det i eit anna format. I valkampen hadde me fleire politiske møter. Nokon over teams, andre fysisk. Stovebordet og fjøset til Marit Epletveit, leiar i Rogaland Bondelag, er ypparleg for politiske samtaler med sentrale og lokale politikarar. På slike møter får me diskutert næringas utfordringar og fått etablert kontakt med dei som skal påverke våre rammevilkår i neste periode.

I år samarbeida me med Rogaland Bygde-

F.v. Fylkesleiar Marit Epletveit, Hadia Tajik (Ap) og Sven Martin Håland, leiar av Sandnes Bondelag.

ungdomslag med å arrangere ein jordbrukspolitiske tur med ungdomskandidatane på stortingslistene. Då besøkte me blant anna fjøset til Jon Tore Refve og svigersonen Eirik Åsland Refve på Bore, der dei fekk snakka om generasjonsskifte og utfordringane dei ser kome. Turen gjekk vidare til miljøet på Særheim, der det var fleire innlegg og moglegheit for spørsmål.

Corona satte naturlegvis nokon utfordringar for valkampen, så me måtte ty til nye verkemiddel. Me hadde ein videokampanje der me utforda dei som lev av bonden til å fortelje om kva dei driv med, og dermed synleggjere det store mangfaldet av arbeidsplassar me bidreg med i heile fylket. Og i staden for debatt, ba me politikarane sjølv lage ein videosnutt om deira jordbrukspolitikk me kunne dele.

Resultatet av valkampen var eitt regjeringskifte. Åtte år med skiftande Solbergregjeringar vart bytta i mindretalsregjeringa Støre med utgangspunkt i Ap og Sp.

Tilleggsforhandlingar og prissjokk

Det var ikkje berre corona som skapte trøbbel i 2021, men corona var den utløysande årsaka til ein galopperande prisvekst som har haldt fram til 2022. Særleig merker bonden at prisane på kunstgjødsel, kraftfør, byggevarer, importvarer og straum har eksplodert. Bondelaget krevja tilleggsforhandlingar 29. juni, men det var ikkje før utgangen av oktober at forhandlingane vart ferdige. Den avtroppande regjeringa skulde på regjeringskiftet som grunn for at det har tatt tid. Tilleggsforhandlingane gav noko, men traff ujamt. I første omgang fekk me inn prisauke på gjødsel, byggevarer og kraftfør, men ikkje straum, og støtta kom i hovudsak som ordinære tilskot. Situasjonen var, og er, flytande, og det me fekk gjennom tilleggsforhandlingane har diverre ikkje stått seg i møtet med nye rekordpriser. Difor har Bondelagets arbeid med kostnadskompensasjon og krisepakkar haldt fram over nyåret.

F.v Kjell Ingolf Ropstad og Olaug Bollestad, KrF på besøk sjå Jakob Eskeland i Vats

Styret 2021

Fylkesleder Marit Epletveit, Gjesdal Bondelag
Nestleder Jakob J. Eskeland, Vats Bondelag

Styremedlemmer:

Geirmund Helgøy, Hjelmeland Bondelag
Bente Gro M. Slettebø, Bjerkreim Bondelag
May Britt Lode, Nærø Bondelag
Marianne Jøsang, Rogaland Bygdekvinnelag
Halvard Bøe, Rogaland Bygdeungdomslag

Varamedlemmer:

1. Jon Tore Refve, Bore Bondelag
2. Erik Øvrebø, Bokn Bondelag
3. Øyvind Hebnes, Suldal Bondelag

Fugleinfluenta i Rogaland

I november fekk heile næringa seg ein støkk, då det for første gang vart påvist høgpatogen fugleinfluenta i ein kommersiell fjørfebesetning. Plutseleg vart det ein frykta mest verkelegheita for fleire familiærar. Ei samla næring stilte dagleg på orienteringsmøte med Mattilsynet for å følga utviklinga.

På julafta vart sonene rundt utbrota oppheva.

Nå står det att å sjå om erstatningsordningane til direktoratet og forsikringsselskapene er gode nok. Bondelaget si rolle er å dele informasjon fortløpende, halde kontakt med næringa og Mattilsynet, og ivareta interessene til dei som blir ramma.

Jernbanen skal gjerde for linja

Men det har den ikkje gjort dei siste åra. Kampen om at Bane NOR skal skjøtte sitt ansvar for gjerdehaldet langs jernbanen held fram. I 2019 var Rogaland Bondelag involvert i å etablere grunneigarlag for å føre saka på vegne av grunneigarane, og no går det mot rettssak. Rogaland Bondelag har bidrige med å arrangere eitt møte

med grunneigarane i Rogaland og Agder, og fylkeslaga og fleire lokallag bidreg økonomisk. Dette er ein alvorleg sak som påverkar mange, og me oppfordrar alle naboane til jernbanen til å bidrige i retts-saka.

Årsmøte i Noregs Bondelag

Grunna corona vart Rogalandsdelegasjonen til Bondetinget nøydd til å samlast i landbrukskretsens hovedstad – Bryne midt på Jæren altså. Sjølv om bondetinget vart strauma over skjerm var det naudsynt å samle gruppa slik at ein fekk moglegheit til gode interne diskusjonar før ein haldt innlegg frå talarstolen. Svein Martin Håland, leiar i Sandnes

Bondelag og May Britt Lode, styremedlem i Rogaland Bondelag haldt innlegg på vegne av Rogalandsbonden. Tema var inntektsberekingane, inntektsløft og mjølkekvotesystemet.

Bondetinget tok så å utnemnde Bjarne Undheim (t.h.) som æresmedlem i Noregs Bondelag. Me gratulerer!

RingiROG

RingiROG-prosjektet har vore viktig i handteringen av ringorm-utbrotet i Rogaland i 2020 og har fungert som eit viktig bindeledd mellom Mattilsynet, Animalia, slakteria og produsentane. Prosjektet har også hatt fleire roller med å gje direkte informasjon, gitt fagleg støtte til påverka produsentar og involverte veteranærar. Støtta har vore blant anna å formidle faglege dokumentar og saneringsprotokoller og støtta næringa i utarbeidning og innføring av spesifikke forebyggande tiltak i regionen som risikosoner og livdyromsetning. Prosjektet har også fått til betre forsikringsvilkår hos Gjensidige i forbindelse med å få dekka saneringskostnader.

Måten det jobbes på i prosjektet er overførbart til andre typer smittsomme sjukdommer. Arbeidsgrupper med personer med spisskompetanse og personer som forvaltar regelverket og møter bøndene i praksis, gir god fremdrift og god tverrfagleg kompetanse. RingiROG-prosjektet har opprettholde engasjement og merksam for ringorm, noko som er avgjørende i kampen mot ringorm. Det er søkt om og innvilga støtte frå Rogaland Fylkeskommune til forlengelse av prosjektet til april 2022.

Bjørn i Rogaland

I september kom den nyvalde leiaren i Noregs Bondelag, Bjørn Gimming til bygda. Då var høvet rett til å gje ham innsikt i dei lokale utfordringane samt løfte opp lokallagas viktigaste meningar til topps i organisasjonen.

Me starta med å møte grunneigarlaga som organiserer naboane langs Jærbana. Bane NORs manglande gjerdehald og dei påfølgande dyrepåkjørslane er eitt alvorleg problem for folk og fe. Saka har vore tilspissa

over fleire år, og det er viktig at leiaren sjølv er godt orientert om forholda. Både Noregs Bondelag, Rogaland Bondelag og dei lokale grunneigarane ser alvorleg på situasjonen.

Etterpå vart det eitt godt møte med lokallagsleiariane i Rogaland Bondelag hjå Jone Wiig. Jone nutta høvet til å fortelje om utfordringane gartnarbransjen har hatt dei siste to åra, med manglande arbeidskraft, coronaforseinkinger på utstyr og høge straumprisar – for å nemne noko.

Lokallagsleiariane tok opp mange aktuelle tema til diskusjon. Frå tilleggsforhandlingane, høge straumprisar, gjødselprisar, prisauke på kraftfør, soneinndelingane, inntektsvekst, brotet i vår og mykje meir. Diskusjonen varte og rakk, og det var ein frisk meiningsutveksling – til god nytte for den nyvalde leiaren.

F.v Fylkesleiar Marit Epletveit og Bjørn Gimming, leiar i Noregs Bondelag.

Styretur til Utsira

Ytst i havgapet finn me eit særegne øysamfunn, der bøndene er dei moderne fiskarbøndene. Når sommaren var på hell og organisasjonsarbeidshausten var på veg, var det noko fylkesstyret ville sjå. Utsira er landets minste kommune i folketal, men dei har eit høgst levande samfunn beståande av driftige øybuarar. For nokon år sidan var det lokale landbruket prega av slitasje og kulturlandskapet attgrodde. Etter ein handfull generasjonsskifte, samarbeid med kommunen og lokale eldsjeler har Utsira att eitt levande landbruk, bestående av sau og ammeku. Bøndene henter deler av inntekta frå sjøen, og er den moderne fiskarbonden der sjø og land er driftsgrunnlaget. Pågangsmøtet var inspirerande, og me fekk gode samtalar med dei lokale. Etterpå var det dags for styremøte.

Styret og kontoret i Rogaland Bondelag.

Standen til Rogaland Bondelag på gladmatfestivalen 2021.

Gladmat-festivalen

Rogaland Bondelag hadde stand saman med Bygdeungdomslaget på Gladmatfestivalen som vert avhalde 30. juni- 3. juli 2021. På standen var det aktivitetar som landbruksquiz, sal av «Bonde» T-skjorter, vising av informasjonsfilmar om landbruk og fotovegg. Besøkande på standen kunne møte aktive bønder, noko som bidrog til god informasjon til den norske forbrukar. Me vil takka alle dei som bidrog til å lage ei triveleg stand og til at bonden ble godt synleg på Noregs største matfestival.

Distriktsmøta 2021

Distriktsmøta på vinter og haust er viktige samlingspunkt for lokallaga og fylkeslaget. Alle lokallagsstyrer vert invitert i sin heilheit, og det gjer at me får ein god og brei diskusjon. På hausten er møtet like etter lokallagsårsmøta, og fungerer som ein oppstart av lokallagets årshjul. Tema er organisasjonsarbeid, aktuelle politiske sakar og det vert rom for diskusjon i salen. Vinterens møte er i januar, og då er tema jordbruksforhandlingane.

Januarmøtet i 2021 var diverre heldt på teams, grunna coronaens herjingar. Generalsekretær i Noregs Bondelag,

Sigrid Hjørnegård og seniorrådgjevar Anders Huus sto for dei faglege innlegga. Det var framleis eitt godt oppmøte og mange gode innspel, men me får diverre ikkje den same, gode dialogen over teams som når me kan treffast i den fysiske sfæren.

Novembermøta var halde i Aksdal, Stavanger og Helleland. Her var det innlegg om fleire tema, som lokallagsarbeid, ringormsituasjonen i Rogaland, digitale verktøy, gjerdehald langs jernbanen, klassering av veg med meir. Det var endelig duka for ein god drøs og gode innspel om lokale, regionale og nasjonale sakar.

Leiarmøtet

Leiarmøtet var 12.-13. november. Det var 90 deltakarar frå heile fylket. På kvelden vart Rogaland Bondelag sitt 75-årsjubileum feira med ein betre middag, inviterte gjestar og underhaldning frå både Tønes og interne skøyrar. Utbrotet av fugleinfluensa prega møtet, det same gjorde den krevjande økonomiske situasjonen for næringa. Inn-

leiarane frå Norges Bondelag fekk mange spørsmål og utfordringar frå salen. Jordvern- og grunneigarspørsmål vart òg løfta av lokallaga. I bolken om organisasjonsbygging fekk fylkesstyret og kontoret mange gode råd til sitt arbeid vidare. Årets lokallag, Strand Bondelag, heldt eit knakande godt inspirasjonsinnlegg om sine aktivitetar.

Medlemsutviklinga 2021

Ved utgangen av 2020 hadde me 6319 medlemmer i Rogaland Bondelag. Ved årsslutt 2021 hadde me 6296 medlemmar, ein nedgang på 26 medlemmar. Det har vore eit krevjande år for mange, og mange sosiale arenaar der det har vore naturleg å vera nye medlemmar har falt ut. Ein krevjande situasjon til tross, fleire lag har gjort ein god verveinnsats i 2021.

Me vil gratulere særleg Strand Bondelag med sin siger i vervekonkurransen 2021, og gje ein stor honnør til alle vervarar i 2021!

Sammen har vi tatt vare på det norske landbruket i over 60 år

Som medlem av Norges Bondelag får du:

- minst 20 % på alle private skadeforsikringer
- 20–40 % rabatt på landbruksforsikringer
- god pris på pensjonsordninger
- tilgang på Norges Bondelags Cyberforsikring

Ring Gjensidige på **915 03100** eller les mer på gjensidige.no/bondelaget

